

Θρησκεία Online

Επιστήμες / Επιστήμη & Θρησκεία

Νικόλαος Παπαϊωάννου, κάτοχος μάστερ θεολογίας

Με τον όρο θρησκεία online αναφερόμαστε στους ιστότοπους, οι οποίοι αφορούν μια θρησκευτική κοινότητα και παρέχουν στους επισκέπτες τους ενημερωτικό υλικό όπως:

- άρθρα θεολογικού περιεχομένου,
- βιβλία, πληροφορίες τοπικού ή υπερτοπικού ενδιαφέροντος,
- ομιλίες,
- εκδηλώσεις προγράμματος τέλεσης λειτουργιών ή συναντήσεων,
- τρόπους επικοινωνίας.

Τύποι ιστοσελίδων με τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά απευθύνονται τόσο στα μέλη ή τους φίλους της θρησκευτικής κοινότητας, αλλά και σε όσους θα ήθελαν να ενημερωθούν για τις θεολογικές αρχές, τους σκοπούς και τις δράσεις της συγκεκριμένης κοινότητας.

Η θρησκευτική παρουσία στο διαδίκτυο συνθέτει έναν αχανή χώρο δικτύων και αλληλεπιδράσεων που επεκτείνεται σε κάθε είδος θρησκευτικής δοξασίας. Στην

παρούσα εργασία θα εστιάσουμε στον χώρο της ορθοδοξίας με αναφορές στο ευρύτερο πλαίσιο του χριστιανισμού, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο και στην διαδικτυακή παρουσία των θεσμικών, αλλά και μη θεσμικών ιστότοπων και κοινωνικών δικτύων, που συνθέτουν τον ορθόδοξο κυβερνοχώρο.

Σε επίπεδο χριστιανικών κοινοτήτων, το www.ecunet.org με έτος ίδρυσης το 1985 στη Βαλτιμόρη των ΗΠΑ[1], αποτελεί την παλαιότερη προσπάθεια δημιουργίας ενός διαδικτυακού ιστότοπου ανταλλαγής απόψεων και επικοινωνίας. Στον επίσημο θεσμικό χώρο, η καθολική Εκκλησία αποτέλεσε την πρωτοπορία στην υιοθέτηση του διαδικτύου ως μέσου για την διάδοση του Ευαγγελικού μηνύματος με τη δημιουργία του ιστοτόπου www.vatican.va το 1995[2],[3], ο οποίος στη συνέχεια οδήγησε στη δημιουργία ενός πυκνού δικτύου ιστοτόπων, το οποίο συνεχίζει να αναπτύσσεται και να εξελίσσεται μέχρι σήμερα.[4] Οι πιο γνωστοί ιστότοποι σε διεθνές επίπεδο, οι οποίοι εδράζονται κατά κύριο λόγο στις Η.Π.Α. κυρίως λόγω τεχνολογικών δυνατοτήτων, είναι ο ιστότοπος της ορθόδοξης Εκκλησίας της Αμερικής (πρώην Ρωσική Μετροπόλια - www.oca.org) με έτος ίδρυσης το 1996, ο ιστότοπος της ορθόδοξης Εκκλησίας Πέτρου και Παύλου με έτος ίδρυσης το 2003 (www.sspeterpanl.org) της ρωσικής ορθόδοξης Εκκλησίας του Τέξας (www.orthodox.net) και άλλα.[5],[6]

Στην ελληνόφωνη ορθοδοξία σχετικά πρόσφατα η Εκκλησία άρχισε να χρησιμοποιεί τις δυνατότητες του διαδικτύου μετά από κλυδωνισμούς αρκετών χρόνων. Ο Μέσκος[7] παρατηρεί ότι «η επανάσταση της πληροφορικής και όλα όσα την συνοδεύουν, ωθεί την Εκκλησία σε ένα μεταίχμιο. Ή θα απωλέσει ίσως οριστικά την βαθιά υπόσταση της, διατηρώντας ακέραιο μόνο το εξωτερικό της ένδυμα, ή θα ενεργοποιήσει την εν Χριστώ Αγιοπνευματική της ζωή αφού η ιστορία μας ως

Εκκλησία, δεν μας διδάσκει την αναδίπλωση απέναντι στις προκλήσεις και αμφισβητήσεις της κάθε εποχής. Μάλλον, αυτό που βλέπουμε στα χρόνια των Πατέρων είναι η εκδίπλωση και ανάπτυξη της θεολογίας και της εκκλησιαστικής ζωής, έτσι ώστε να αφομοιώνονται τα νέα δεδομένα».

Με μια απλή πλοήγηση στον κυβερνοχώρο μπορεί κανείς να αποκτήσει πρόσβαση σε ιστοσελίδες ορθόδοξων πατριαρχείων, μητροπόλεων, επισκόπων ακόμη και ενοριών, στην πλειοψηφία των οποίων απουσιάζει η διαδραστικότητα, αφού εστιάζουν περισσότερο στην ενημέρωση και στην ειδησεογραφία. Ξεχωρίζουν η ιστοσελίδα της Ελληνικής Ορθόδοξης Αρχιεπισκοπής της Αμερικής (www.goarch.org) στην αγγλική γλώσσα, η ιστοσελίδα του οικουμενικού πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στην ελληνική γλώσσα (www.ec-patr.org), η ιστοσελίδα της Εκκλησίας της Ελλάδας (www.ecclesia.gr) στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, η ιστοσελίδα της ιεράς αρχιεπισκοπής Κύπρου (www.churchofcyprus.cy) στην ελληνική γλώσσα και τέλος η ιστοσελίδα του πατριαρχείου της Αλεξάνδρειας (www.patriarchateofalexandria.com) στην ελληνική, αγγλική και γαλλική γλώσσα.

Μέσα από τις σελίδες των ιστοσελίδων που προαναφέραμε, ο χρήστης μπορεί να αποκτήσει πρόσβαση διαμέσου υπερσυνδέσμων σε ιστοσελίδες μητροπόλεων και ενοριών. Κύρια χαρακτηριστικά των ελληνορθόδοξων θεσμικών ιστοσελίδων είναι ότι απευθύνονται κυρίως στους ορθόδοξους χριστιανούς και όχι γενικά στη χριστιανική κοινότητα^[8] αν και η τεχνολογία του μέσου δίνει τη δυνατότητα

επαφής και επικοινωνίας έξω από το στενό πλαίσιο της ελληνορθόδοξης κοινότητας. Σε αντίθεση με τις ιστοσελίδες άλλων δοξασιών, οι ελληνορθόδοξες θεσμικές ιστοσελίδες μειονεκτούν στον τομέα της διάδρασης, αφού δεν υπάρχει η δυνατότητα αλληλεπίδρασης με τους διαδικτυακούς επισκέπτες. Αυτή η υστέρηση σε ότι αφορά την ζωντανή επικοινωνία, όπως για παράδειγμα τον σχολιασμό της επικαιρότητας ή την συζήτηση και τον προβληματισμό επί δογματικών θεμάτων και ορθόδοξης πίστης, αφήνει περισσότερο έδαφος σε άλλα κέντρα, εξωθεσμικά ή ιδιωτικά για την παροχή περισσότερο ολοκληρωμένης διαδικτυακής εμπειρίας. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η ιστοσελίδα της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου (www.remprousia.gr και www.diakonima.gr), η οποία συνιστά ένα πολυδύναμο ψηφιακό τόπο, ο οποίος συμπυκνώνει τη θεολογική σκέψη και πράξη, αλλά και ο οποίος παρουσιάζει ειδήσεις, σχόλια πολιτιστική δραστηριότητα όχι μόνο σε επίπεδο περιεχομένου, αλλά αναδεικνύονται, επίσης, το πνεύμα που καθοδηγεί τη δημιουργία[9], τέλος αναδεικνύει το διάλογο μεταξύ επιστήμης και θρησκείας, λειτουργώντας όπως παρατηρεί ο Τσίλης[10], ως ενδιάμεσος πόλος ανάμεσα σε ένα προσωπικό αφηγηματικό ιστολόγιο και μιας θεσμικής ιστοσελίδας.

Εκτός από το φωτεινό παράδειγμα της ιστοσελίδας της Πεμπτουσίας, αλλά και άλλων εξωθεσμικών ιστοτόπων με ενδιαφέρον περιεχόμενο, το διαδίκτυο πλέον κατακλύζεται από ιστολόγια παρόμοιας θεματολογίας, τα οποία διαμέσου της ανωνυμίας ή συχνά και της παρενδυσίας, διαμοιράζονται κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου αμφιβόλου εγκυρότητας, ενώ συχνά στο βωμό της επισκεψιμότητας επιδίδονται σε μια ανούσια αν όχι επικίνδυνη προφητολογία ή θαυματολογία, οικειοποιούμενοι αποσπάσματα ομιλιών ή και ιδιωτικών συζητήσεων (τις περισσότερες φορές ανεπιβεβαίωτων) με γέροντες ή μοναχούς, με ιδιαίτερη προτίμηση σε αυτούς του Αγίου Όρους, αδιαφορώντας για τις προθέσεις ή την θέληση τους για προβολή ή δημοσιότητα[11].

Αξίζει να αναφέρουμε ότι στα πλαίσια της θρησκείας online, η θρησκευτικότητα και η ζωή στο διαδίκτυο στις περισσότερες των περιπτώσεων δεν είναι αποκομμένες από την πραγματική ζωή, αλλά αποτελούν συνέχειά της και το διαδίκτυο συνιστά το μέσο έκφρασης μιας προϋπάρχουσας θρησκευτικότητας ή όπως παρατηρούν οι Dawson και Cowan, το διαδίκτυο αποτελεί καθρέφτη και σκιά της offline ζωής[12], στο πλαίσιο μιας συμπληρωματικής σχέσης.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

[1] Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε: www.freewebs.com

[2] Jim McDonnell, «Catholic Approaches to the Internet» *Communication Research Trends*, 31, no. 1 (2012): 14

[3] Christopher Helland, «Popular Religion and the World Wide Web: A Match Made in (Cyber) Heaven» in *Religion Online: Finding Faith on the Internet*, ed. Lorne Dawson and Douglas Cowan, London: Routledge, (2004), σ. 25

[4] Σχετικά με τους ιστοτόπους του Βατικανού βλέπε:
http://www.vatican.va/siti_va/index_va_it.htm

[5] Henry Carrigan, «Seeking God in Cyberspace», *Journal of Religious & Theological Information*, (2001) 4:4, σ. 66

[6] Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους ορθόδοξους ιστοτόπους βλέπε: https://blog.feedspot.com/orthodox_blogs/

[7] Γιώργος Μέσκος, (2007), (2021 Φεβρουάριος 28), «Η Αγιότητα και ο Πολιτισμός της Πληροφορίας». Ανακτήθηκε από:
<https://antifono.gr/%CE%B7-%CE%B1%CE%B3%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%80%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CF%86-3/>

[8] Νεκτάριος Τσίλης, (2013), ό.π. σ. 60

[9] Νικόλαος Κόιος, (2018) (2021 Φεβρουαρίου 28), «Μυστικώς και Ψηφιακώς εικονίζοντες: επτά χρόνια αγώνα για την ανάδειξη των αρχών της ζωής του Πνεύματος στο ψηφιακό οικοσύστημα μέσα από την Πεμπτουσία», 2^ο Διεθνές Συνέδριο Ψηφιακών Μέσων και Ορθόδοξης Ποιμαντικής, Ανακτήθηκε από: <http://www.dmorpc18.com/el/program-2/>

[10] Νεκτάριος Τσίλης, (2013), ό.π. σ. 60

[11] Βασίλειος Κωστούλας, (2013) (2021 Φεβρουαρίου 28), «Δάσκαλε που δίδασκες», Ανακτήθηκε από: http://www.ioannis-karodistriasis.gr/2013/08/blog-post_24.html

[12] Glenn Young, « Reading and Praying Online: The Continuity of Religion Online and Online Religion in

Internet Christianity» in *Religion Online: Finding Faith on the Internet*, ed. Lorne Dawson and Douglas Cowan, London: Routledge, (2004), σ. 94

<https://bit.ly/334X4gi>